

Ken de taalomgeving thuis

De samenwerking met ouders verloopt beter als we zicht hebben op de taalomgeving thuis en de achtergrond van ouders. Het observeren van de gesprekken tussen ouders en kinderen levert veel inzichten op. Zijn ouder en kind gewend gesprekken te voeren? Hoe verloopt het gesprek en wie neemt het initiatief? Krijgt het kind positieve feedback of aanwijzingen? In welke taal praten ouder en kind het liefst? Ook informatie over opleidingsniveaus, meertaligheid en geletterdheid van ouders geven inzicht. Voer daarnaast gesprekken met ouders over hoe zij hun rol zien in de taalstimulering van hun kind en hoe zij omgaan met taalstimulering thuis (zoals spelletjes, voorlezen) en meertaligheid. Het helpt je begrijpen over welke kennis en vaardigheden ouders beschikken en hoe jij het beste kunt aansluiten.

Zeven stappen voor leraren om samen met alle ouders een taalrijke omgeving te bieden aan jonge kinderen.

Bepaal de koers met collega's en ouders

De samenwerking met ouders krijgt beter vorm als je doelen formuleert. Gebruik je bestaande ouderactiviteiten (zoals kennismakingsgesprekken, voortgangsgesprekken, inloopmomenten) om te werken aan deze doelen. Een jaarplan helpt om stapsgewijs te werken aan deze doelen en ouders te betrekken. Bij voorkeur werk je samen met collega's uit andere groepen en de medewerker ouderbetrokkenheid, zodat er een eenduidige aanpak op school ontstaat. Ouder-kindactiviteiten blijken een goede activiteit om met ouders samen te werken aan de taalontwikkeling en zijn goed in te passen in een inloopmoment op de groep. Prik hiervoor een vaste dag in de week. Door ouders aan het begin van het jaar te informeren over de geplande ouderactiviteiten, ondersteun je de samenwerking.

Werk aan wederkerige relaties met alle ouders

Goede relaties ontstaan als de gedeelde zorg voor de ontwikkeling van het kind centraal staat en leraren wederzijdse verwachtingen helpen afstemmen. Investeer daarom in die afstemming door kennismakingsgesprekken, voortgangsgesprekken en informele gesprekken te voeren. Zorg voor een gevoel van vertrouwen en toon steeds een open houding. Het helpt ouders als leraren informatie geven over wat er op school gebeurt en wat het kind leert. Laat ouders voorbeelden zien van wat hun kind leert of laat hen voorbeelden in de klas ervaren. Wederkerigheid ontstaat als leraren zich ook met belangstelling in de thuissituatie verdiepen en er steeds aandacht is voor het verbinden van wat er op school en thuis gebeurt, zonder de thuissituatie school te laten worden of andersom.

Zorg voor passende ouder-kindactiviteiten en interactie

Gebruik informatie uit de vorige stappen om ouder-kindactiviteiten te bedenken die goed uitvoerbaar zijn voor alle ouders en plezier geven. Sluit aan bij de voorkennis en vaardigheden van ouders (geef duidelijke uitleg, beperk schriftelijk materiaal en vaktermen, vertaal eventueel) en maak de drempel laag genoeg voor de ouders met de minste voorkennis. Zorg voor een herkenbare structuur van de activiteit en goede voorbeelden. Het helpt als alle ouder-kind paren dezelfde activiteit uitvoeren en je de activiteit voor doet (modelen). Ook kunnen ouders bij andere ouders 'afkijken' of elkaar helpen. Gebruik activiteiten die gesprek uitlokken - zoals spel en praatactiviteiten - en reik vragen aan die ouders hun kind kunnen stellen. Het werkt ondersteunend als de onderwerpen herkenbaar zijn (boodschappen doen, familiesituaties, culturele gebruiken) en het spreken van de voorkeurstaal gestimuleerd wordt.

Ondersteun de rol van ouders

Veel ouders zijn onbekend met de rol die we aan hen vragen in de taalontwikkeling van hun kind. Ga in gesprek met ouders over het belang van taalstimulering en laat ouders zien en ervaren hoe zij gesprekken kunnen voeren met hun kind. Help ouders bijvoorbeeld om hun kind meer regie te geven in gesprekken door de aandacht van het kind te volgen. Bevorder de wisselwerking tussen ouder en kind door beurtenwisselingen te ondersteunen. Leg uit hoe belangrijk de rol van ouders thuis is en hoe deze bijdraagt aan de taalontwikkeling van hun kind. Help ouders zelfvertrouwen te ontwikkelen door goede ervaringen op te doen in die rol.

Geef taal prioriteit

Kinderen krijgen de meeste ruimte om taal te gebruiken als het gesprek voorop staat en er minder aandacht is voor het resultaat. Help ouders het praten met kinderen te bevorderen door te benoemen wat het kind doet of ziet en positieve feedback te geven. Laat zien aan ouders hoe zij hun spreektempo aan het kind kunnen aanpassen, waardoor er ruimte ontstaat voor reactie van het kind. Doe voor hoe ouders (open) vragen kunnen stellen om de activiteit te verdiepen. Help ouders om het kind zelf de regie te laten behouden bij het uitvoeren van de activiteit door het gebruik van taal (benoemen en vragen stellen) en voorkom dat ouders de activiteit overnemen van het kind.

Help taal uitbreiden

Kinderen leren meer woorden te gebruiken als we meer taal aanbieden. Het helpt ouders als zij ervaren hoe kinderen verleid kunnen worden langere zinnen te maken en moeilijke woorden te gebruiken. Leg uit dat het niet erg is als kinderen de betekenis van woorden nog niet kennen en dat zij die betekenis juist leren door hiermee in contact te komen. Ook is het stimulerend als gesprekjes over situaties in het hier en nu afgewisseld worden met andere ervaringen buiten die context. Help ouders hun kinderen tijdens ouder-kindactiviteiten vragen te stellen buiten het hier en nu door terug te blikken op ervaringen thuis (of thuis te vragen naar ervaringen op school) of hun mening te vragen.

Deze handreiking is ontwikkeld in het kader van het promotieonderzoek Thuis in Taal van Martine van der Pluijm in samenwerking met pilotscholen in Rotterdam. Op dit moment worden de resultaten van het werken met de handreiking beschreven. De eerste resultaten zijn positief en laten een verrijking zien van de samenwerking tussen leerkrachten en ouders en de ouder-kind interactie. Wilt u meer weten over de handreiking of het onderzoek? Neem contact op met Martine van der Pluijm, onderzoeker bij Hogeschool Rotterdam via e-mail: m.s.van.der.pluijm@hr.nl of kijk op www.hr.nl/gereedschapskist.